

'Uw vraag, ons project'

Praktijkveld en masterstudenten
fysiotherapie maken samen

Best Practice Ontwerp

In de masteropleidingen Fysiotherapie dienen de 'lerende professionals' naast het consumeren van kennis ook het toepassen van (nieuwe) kennis ten dienste van de directe patiëntenzorg voor hun rekening te nemen.¹ Zo leren masterstudenten om enerzijds kennis te vergaren over een specifiek domein binnen de fysiotherapie en anderzijds hoe zij de kennis kunnen implementeren in de 'echte' wereld: het praktijkveld. Naast hun ontwikkeling als 'specialist van complexe zorg', verbreden zij zich door het zich eigen maken van de beroepsrollen 'beroepsinnovator', 'professioneel leider' en 'adviseur' door met beroepsgerichte opdrachten te werken in het onderwijs. Samenwerking met het praktijkveld kan dus niet ontbreken in de opleiding tot Professional Master Fysiotherapie.

De eerste fysiotherapiecollega's zullen in juni 2008 afstuderen als Professional Master Fysiotherapie (PMF) aan de Hogeschool Utrecht (HU). Deze studenten hebben onlangs het tweede onderwijsjaar (van de drie) succesvol afgesloten. Een belangrijk onderdeel van dit tweede studiejaar vormde het 'Best-Practice Ontwerp'-projectonderwijs. Dit

onderwijs werd aangeboden aan studenten van de afstudeerrichtingen Sportfysiotherapie, Orthopedische Manuele Therapie, Fysiotherapie in de Geriatrie en Kinderfysiotherapie. Studenten van de Psychosomatische Fysiotherapie sluiten zich hier het komend jaar bij aan.

PROJECTGROEP

Het BPO-projectonderwijs maakt gebruik van vragen die praktiserende fysiotherapeuten uit Nederland bij de hogeschool hebben ingediend. De innovatieve vragen worden gesteld vanuit de dagelijkse (fysiotherapeutische) handelingspraktijk door fysiotherapeuten die werkzaam zijn in de eerste lijn, ziekenhuizen, revalidatiecentra en verpleeghuizen. Met het indienen van een vraag maakt een opdrachtgever kenbaar iets te willen veranderen aan de huidige werkwijze binnen de werksetting. Hij is bijvoorbeeld op zoek naar een betere onderbouwing van een (bestaand) protocol,

Een projectgroep, bestaande uit zes studenten, gaat op zoek naar een oplossing of verbetering voor het gestelde probleem.

Een 'Best-Practice Ontwerp' (BPO) kan, gebaseerd op Haynes et al. (2002)⁵, worden gedefinieerd als 'Een beschrijving van een praktische (fysiotherapeutische) werkwijze die is onderbouwd met bewijs ('evidence') uit wetenschappelijk onderzoek en wordt gevoed door klinische expertise van de professional én de voorkeuren van de patiënt(en)'.

een interventie of een diagnostisch meetinstrument.

De binnengekomen vraag wordt voorgelegd aan een projectgroep, bestaande uit zes studenten. De studenten gaan op zoek naar een oplossing of verbetering voor het gestelde probleem. De oplossing of verbetering – het Best Practice Ontwerp (BPO) – wordt toegespitst op de praktijksituatie van de opdrachtgever. Dit BPO dient vervolgens door de masterstudenten te worden geïmplementeerd op het praktijkadres. Deze implementatie moet leiden tot een concrete verandering bij de opdrachtgever en moet tevens meetbaar zijn (in maat en getal). Een binnengekomen vraag moet binnen één studiejaar door de projectgroep, in samenwerking met de opdrachtgever en onder begeleiding van een docent, te worden opgelost en uitgevoerd.

HET PRAKTIJKVELD

Er is toenemende druk om binnen het domein fysiotherapie intensief bezig te zijn met kwaliteitszorg. Voor een praktiserend fysiotherapeut is het vrijwel ondoenlijk om alle nieuwe inzichten in te passen in het eigen dagelijks handelen. Wetenschappelijk onderzoek heeft de afgelopen jaren veel waardevolle kennis en bruikbare inzichten opgeleverd op het gebied van fysiotherapie.^{2,5} Nieuwe kennis en inzichten vinden echter niet per definitie hun weg naar het (gehele) beroepsveld.⁴ De manier waarop bijvoorbeeld richtlijnen (die zijn gebaseerd op actuele wetenschappelijke kennis en inzichten) of resultaten uit een Randomised Controlled Trial (RCT) worden ingevoerd, is van cruciaal belang. De transitie van wetenschap naar praktijk blijft een moeilijke exercitie. Studenten van de PMF helpen de opdrachtgevers de goede ideeën te onderbouwen door het opstellen van een BPO en dit ook concreet op het werkadres in te voeren. De opdrachtgever moet deze vernieuwing of verandering ook daadwerkelijk gaan gebruiken binnen zijn/haar fysiotherapeutische zorgverlening (implementatie). Ter ondersteuning worden bijvoorbeeld fysiotherapeuten op het betreffende werkadres door de masterstudenten bijgeschoold in het gebruik van meetinstrumenten of het toepassen van een screeningsprotocol. Na afloop van het studiejaar moet de opdrachtgever zelf verder, zonder hulp van de projectgroep.

DE EERSTE RESULTATEN

In juni 2007 hebben achttien projectgroepen in het bijzijn van hun opdrachtgevers en andere genodigden, het BPO-onderwijs afgesloten met interessante presentaties. Gedurende het afgelopen studiejaar hebben zij een projectplan, een Best Practice Ontwerp, een implementatieplan, een implementatie-interventie en een projectverslag geconstrueerd. Het succes van de implementatie op de werkvloer van de opdrachtgever is met behulp van structuur-, proces- en uitkomstindicatoren in kaart gebracht. De vragen die opdrachtge-

vers bij de hogeschool hebben ingediend waren zeer divers. De studenten hebben hard gewerkt en de resultaten van het construeren en implementeren van de BPO's varieerden van voldoende tot goed.

DE GEÏMPLEMENTEERDE BEST PRACTICE ONTWERPEN

Fysiotherapeut Johan Lolkema uit Putten wilde bijvoorbeeld weten wat gezien de huidige stand van zaken het best-practice onderzoeksprotocol was voor patiënten met een epicondylitis lateralis. Voor Harm Baijens, fysiotherapeut in het Meander Medisch Centrum (MMC) Amersfoort, heeft een projectgroep een set functionele knietests samengesteld, waarmee beter onderbouwd een sporthervattingsadvies kan worden gegeven aan revaliderende (contact)sporters na een voorste kruisbandreconstructie. Een andere vraag uit het MMC Amersfoort betrof het ontwikkelen van een manueel therapeutisch protocol voor patiënten met coxarthrose. Paul van Olffen, fysiotherapeut in een praktijk in Zwartemeer, had behoefte aan een indelingsprotocol voor patiënten met schouderklachten. Voor zijn Sports and Health Club heeft Daan Spanjersberg een projectgroep gevraagd om uit te zoeken welke tests het meest geschikt zijn om de fysieke fitheid van beginnende sporters te bepalen. Ton Knevel uit een eerstelijnspraktijk in Nijkerk wilde een indelingsprotocol krijgen waarmee patiënten met specifieke rugklachten in subgroepen kunnen worden ingedeeld. In de Aveant Verpleeghuizen in Utrecht is een protocol ontwikkeld voor het trainen 80-plussers, gebaseerd op algemene trainingsprincipes. Gezondheidscentrum De Schakel van Zorggroep Almere vroeg om een vertaalslag te maken van de richtlijn

TEKST EN BEELD:
ROLAND VAN PEPPEN

Docent aan Professional Masteropleiding Fysiotherapie en onderzoeker in Kenniscentrum 'Innovatie van Zorgverlening' van de Hogeschool Utrecht.

Samenwerking met het praktijkveld kan niet ontbreken in de opleiding tot Professional Master Fysiotherapie.

'Astma & Kinderen' naar een behandelprotocol, passend binnen de randvoorwaarden van zorgverzekeraar AGIS. De fysiotherapeut van betaald voetbal organisatie ADO Den Haag constateerde dat een aantal jeugdvoetballers last had van lage rugklachten. De studenten hebben een aangepast trainingsprotocol ontwikkeld en geïntegreerd in de trainingsopbouw van de C-jeugd. Het UMC St Radboud in Nijmegen had de behoefte om een set meetinstrumenten samen te laten stellen om valrisico te kunnen bepalen bij geriatrische patiënten op een 'valpolikliniek'. De fysiotherapeuten van de afdeling kinderrevalidatie van Mytly-school Arianne de Ranitz in Utrecht hebben een gestandaardiseerd onderzoeks- en evaluatieformulier laten maken voor kinderen met spina bifida van vier tot twintig jaar.

LOPENDE ZAKEN

Momenteel lopen diverse projecten in samenwerking met FC Twente, het Sport Medisch Centrum Papendal (SMCP) en de nationale dameselectie van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB). Aan het begin van 2008 zijn deze projecten door studenten Sportfysiotherapie afgerond en zullen de jeugdvoetballers van FC Twente naar alle waarschijnlijkheid een trainingsmonitor hanteren om trainingsbelasting in kaart te brengen. De fysiotherapeuten in het SMCP gebruiken een evidence based update van een VKB-protocol tijdens de revalidatie van patiënten na een kruisbandruptuur en de dameselectie van de KNHB zal als toevoeging op het bestaande trainingsprogramma een set 'corestability'-oefeningen krijgen aangereikt, die wellicht medebepalend zijn voor Olympisch succes in Peking.

DE TOEKOMST

Hogescholen ontwikkelen zich van opleidingsinstellingen naar kennisinstellingen. Voor de Hogeschool Utrecht betekent dit dat zij onder andere een schakelfunctie wil vervullen tussen de Universiteit Utrecht en de beroepspraktijk. Door kennis te vergaren en kennis te bewerken, wordt een belangrijke extra impuls gegeven aan de ontwikkeling van evidence based practice. Door deze verschuiving is de HU in staat om kennis uit te dragen naar het werkveld. Tevens wil de hogeschool op de hoogte zijn van vragen die bestaan bij praktiserende fysiotherapeuten. Op die manier kan zij namelijk ondersteunend zijn bij het beantwoorden van deze praktijkgerelateerde vragen en tevens de antwoorden

Wetenschappelijk onderzoek heeft de afgelopen jaren veel waardevolle kennis en bruikbare inzichten opgeleverd op het gebied van fysiotherapie.

Nieuwe vragen uit de praktijk

Wanneer u een vraag wilt indienen bij de Hogeschool Utrecht is dat mogelijk op www.mfys.hu.nl, vervolgens 'Best Practice Ontwerp' en daarna 'digitaal formulier'. Uw vraag dient innovatief te zijn en gerelateerd aan de (fysiotherapeutische) handelingspraktijk. De vraag dient binnen één studiejaar door studenten te worden opgelost en moet leiden tot de ontwikkeling van een BPO, waarbij beschikbaar bewijs ('evidence') een belangrijke basis vormt. Het antwoord op de vraag verandert het professioneel handelen op het betreffende werkadres en de teweeg gebrachte verandering is meetbaar in getal en maat. Niet alle vragen die worden ingediend kunnen door de studenten van de PMF worden opgelost. Een HU-commissie selecteert de binnengekomen vragen en hanteert daarbij bovengenoemde criteria. Vragen die meer zijn gericht op wetenschappelijk onderzoek worden doorgespeeld naar de Master of Science-opleiding Fysiotherapiewetenschap van de Universiteit Utrecht.

in het onderwijs verwerken om daarmee de fysiotherapeuten in opleiding nader te informeren over de werkwijze van 'het praktijkveld'. De samenwerking tussen de hogeschool en het werkveld zal in de toekomst nauwer gestalte gaan krijgen.

Naar verwachting zullen de projectgroepen die dit jaar een BPO hebben geconstrueerd en geïmplementeerd, posterpresentaties houden tijdens de congressen van: de Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie in de Sportgezondheidszorg (NVFS), de Nederlandse Vereniging voor Manuele Therapie (NVMT), de Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie in de Geriatrie (NVFG) en de Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie in de Kinder- en Jeugdgezondheidszorg (NVFK). Bovendien sturen enkele projectgroepen een abstract in voor het congres van de International Federation of Orthopaedic Manipulative Therapists (IFOMT) in juni 2008 in Rotterdam en worden artikelen geschreven voor fysiotherapie gerelateerde tijdschriften. ▲

Een literatuurlijst staat op FysioNet.

